

Naročnina: Zedinjena država (izvan Chicago) \$6.00 na leto, \$2.50 na pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago in Ceno 55.50 na leto, \$3.25 na pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov za vse, kar ima stik s uredništvom:

"PROSVETA"

2607-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5.00 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Dec. 31-25) poleg vsakega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Posvetilo je pravilno, če se vam ne ustavi list.

STALNA REZERVNA ARMADA NA INDUSTRIJSKEM POLJU.

Včasih čitamo, da je brezposelnost zelo razširjena, pa zopet pridejo poročila, da se je brezposelnost omejila, t. j., da je manj delavcev zaposlenih, kot jih je bilo pred šestimi meseci ali pa pred enim letom. Taka poročila izdajajo delavski departmenti raznih držav in zvezni delavski department. Nekateri delavci, posebno oni, ki so dan za dnev, leto za letom vpisani, podajajo premalo pažnje takim poročilom, ki so vprav za delavstvo velike važnosti. Taka poročila dajejo precej dobro sliko, da delavec nima najmanjše garancije, da je njegovo delo stalno.

Kaj pa povzroča, da je včasih več delavcev, včasih pa manj zaposlenih? Kaj je vzrok temu, da se pojavijo včasih takozvane gospodarske krize, ko je na milijone delavcev brez dela? Ta vprašanja so tako važna, da je treba nanja odgovoriti malo bolj obširno.

Kapitalistični način blagovne produkcije in distribucije sili podjetnika povečati svojo glavnico (kapital), ker le z velikim kapitalom lahko tekmuje s svojimi konkurenti. Pomnožitev kapitala pa povzroči, da se večji del kapitala zopet naloži v drugih produktivnih strojih, sredstvih in napravah. Kjer so stroji uspešno in dobičkanosno upreženi v blagovno produkcijo in distribucijo, tam se logično krči število zaposlenih delavcev pri blagovni produkciji in distribuciji. O tem se lahko prepričamo v poljedelstvu, tekstilni industriji, rudništvu, pri transportnih podjetjih, sploh v vsaki industriji. Ako se podjetnik prepriča, da s strojem izvrši veliko več dela in ceneje, kot če najame delavce, tedaj podjetnik nabavi stroje in odpusti toliko delavcev, kolikor jih ne potrebuje, ker mu stroj te delavce nadomesti po zelo nizki ceni. V Ameriki je že danes vpreženih toliko strojev v blagovno produkcijo in distribucijo, da se le najpotrebnejše delo izvrši z ročnim delom. Kjer so še pred nekaj leti delali delavci z rokami, tam se rabijo stroji, ki izvrše delo od deset do sto delavcev. Delavec le pazi na stroj, da opravlja delo točno in pravilno.

Na ta način je kapital ustvaril nepotrebne delavce, rezervno armado na industrijskem polju. Ta armada dela le takrat, kadar industrija dobi izredno veliko število naročil, da jih ne more izvršiti z delavci, ki so že zaposleni. Dobe, v katerih delajo delavci v izredno velikem številu, so navadno kratke. Naročila v industriji prično pojemati, podjetniki pa prično odpusčati delavce, ki jih smatrajo za odveč. Kmalu je zopet zaposlenih normalno število delavcev, včasih pa pod normalo. Armada brezposelnih delavcev je pa zopet velika.

Podjetnik, ki prične odpusčati delavce, ko prično pohajati naročila, koristi najprej sebi, a obenem si pa tudi škoduje. Zakaj?

Dandanes ne produciramo zaradi potreb človeštva, ampak zaradi profita. To povzroča, da produciramo več blaga, kot se ga lahko proda z dobičkom. Zakaj? Na trgu je toliko blaga, da ga ljudstvo ne more pokupiti, dasiravno to blago potrebuje, in ker ga ljudstvo ne more pokupiti, se ne more prodati z dobičkom. V današnji blagovni produkciji vlada anarhija. Podjetniki se namreč ne ozirajo na trg, marveč stremijo zatem, da producirajo veliko blaga in ga nato hitro vržejo na trg in spravijo z dobičkom v denar. Posebno velepodjetniki so prisiljeni hitro producirati in spraviti produkte v denar. Velepodjetniki so prisiljeni, da ravnajo tako, ako hočejo uničiti svoje konkurente.

V tem boju velja pravilo, da se producira poceni in v veliki množini. Kadar se velepodjetnikom posreči odpraviti svoje konkurente, tedaj se združijo in ustanove najprej horizontalni trust, nato pa vertikalni. Kadar trust dobi produkcijo popolnoma pod kontrolo, tedaj ne producira tjevendan, marveč skuša uravnati produkcijo. To stori na ta način, da skuša skozi leto s pretrganjem produkcije toliko producirati, kolikor potrebuje trg. V trustovskih tovarnah se zaradi tega pojavi perijodično zaposelnost delavcev. Delavci so nekaj mesecev zaposleni, nato so odslavljeni za nekaj tednov ali mesecev, nakar so zopet pozvani na delo. Včasih skuša trust tudi z omejitvijo de-

lavnega časa uravnati produkcijo. Vsa taka prizadevanja pa ne odpravijo stalne armade brezposelnih delavcev, ki je včasih večja, včasih pa manjša. — (Dalje prihodnjič.)

SLIKE IZ NASELBN

Horning, Pa. — Danes je 5. februarja, ko zopet poročam o strašni nesreči, katere je žadela naselbina Horning in Broughton, Pa., na izgubi človeških življenj v eksploziji No. 4 mine, last Pittsburgh Terminal Coal Co.

Tri trupla so spravili na površje, katere so dobili 2000 do 333 čevljev od pozorišča, kjer se je završila prava eksplozija. Listi mnogo poročajo, pa dva ne poročata enako. Skleпам, da iz razloga, ker danes so sporčili, da pridejo do 13. entry 4th section. Prava eksplozija pa je bila na 16. entry 4th section, torej je rešino močvito oddaljeno še 500 čevljev od kraja, kjer leže trupla ponorebencev. Najbrž so morali biti omenjeni trije večje daljavo stran kot pa poročajo listi, ki pišejo, da so jih našli 200 čevljev od kraja, kjer so bile zgrajene vse priprave, da bi odvrnile eksplozijo. Danes so neali tudi kanarčke v rov in pri 13. entry je kanarček poginil valed strupenih plinov ter s tem dal znamenje rešilni ekspediciji, da se igrajo za smrtjo, ako grede dalje. Svetili so baje z močnim reflektorjem, pa radi dima ne morejo videti do kraja in se ne more nič vedeti, koliko časa bo še vzelo, da bodo prišli do ponorebencev.

Velika potrtost se je naselila v naselbino Horning in okolico Broughtona, kjer je sedež društva "Zvezda" št. 52 S. N. P. J., katero je izgubilo štiri člane.

Dva so prinesli na površje in ležita na mrtvaškem odru, to sta Anton Hren in Louis Kristan, prvi 34 let, drugi pa 26 let. Kristan je oženjen, zapuščal ženo in enega otroka, oba člana S. N. P. J., tretji je American Beene T. Bradburn. Nočni delovodje so na površju, drugi pa še ležijo na kraju eksplozije, med katerimi je tudi Slovenec John Lužnar in še eden, katerega ime mi ni znano, sta pa člana društva "Zvezda" št. 52 S. N. P. J. Lužnar zapuščal ženo in otroke, kjer je edini premožorov št. 4 Horning, da je obratoval.

Razume se, da smo bili vsi Slovenci zaposleni v njem in to od društva "Zvezda" št. 52 v Broughtonu, Pa., in Slovenci, člani društva št. 36 v Willocku, Pa. Umevno tudi, če bi se eksplozija izvršila med časom, ko je bilo do 600 mož v rovu, bi moglo ne ostalo dosti živih. Jednota pa bi bila še bolj prizadeta in društvo "Zvezda" silno zmanjšano.

V poročilu se pisali tukajšnji listi, da je generalni superintendent mr. Oslar med mrtvimi, kar ne odgovarja resnici. Mr. Oslar je vice-president pri kompaniji, med mrtvimi je le generalni superintendent Howard M. Ernst in superintendent za Horning majno George Travis. — Marko Červan.

San Francisco, Cal. — V San Franciscu ja pričelo precejšnje zanimanje za evolucijo. Zagovorniki nameravane postave, ki jo hočejo kalifornijski fundamentalisti poslati dati v kalifornijsko zbornico, streme za tem, da z dotično postavo izključijo pouk o evoluciji iz javnih šol v Kaliforniji. Oni na vse načine hočejo dokazati ljudstvu nevarnost, ki mu preti, ako se še dalje poučuje evolucija. Toda kakor vidimo bodo imeli malo uspeha s svojim nazadnjaškim učenjem.

Zadnji teden smo imeli priliko ališati enega najbolj srditih bojnikov in zagovornikov evolucije, namreč profesorja Josepha McCaba, svetovno priznanega učenjaka, ki je tudi čitateljem Prosvete precej znan. Tu je imel štiri govore, oziroma debate o evoluciji, v katerih je dokazal, da moč precej ve in da je zvest svojim idejam. Tukajšnje časopise mu je tudi dalo precej proste reklame, katero po mojem mnenju tudi zasluži. Profesor McCabe je spisal sedemdeset znanstvenih in poučnih knjig, od katerih se trideset nahaja v tukajšnji javni knjižnici. Prevel je tudi petdeset knjig iz drugih jezikov.

Koliko znanstvenih ali drugih knjig je pa spisal rev. Trunk,

kateri ga tako napada? Koliko je Trunkovih del v kaki javni knjižnici? Na ta vprašanja bi moral rev. Trunk odgovoriti predno si drzne kritizirati moža kot je profesor McCabe. Sicer pa je umevno, da od takih starih kapuzistov kot je rev. Trunk ne moremo kaj boljšega pričakovati.

Poglejmo v zgodovino, kako je bilo za časa Tomaža Payneja. Njega so tudi preganjali tedajni nerkenjaki, zlasti radi njegovega dela "The Age of Reason" ter veliko drugih spisov, ki pa so le senca proti temu, kar pišejo in razpravljajo sedanjí vsenčeljski profesorji in znanstveniki. Ali ljudstvo je prišlo do boljše izobrazbe, ki se širi vedno bolj in bolj, kakor pravi McCabe: Čimbolj je ljudstvo izobraženo, manj verjame v starodavne verske dogme. Evolucija je delo izobrazbe in evolucija je napredek. Samo pomislimo, kaj bo druga generacija mislila o današnji civilizaciji, ki si je branila priznati evolucijo.

Profesorju McCabu je tudi (hote ali nehote) prikočil in pomoč svetovno znani rastlinski "wizard" in učenjak Luther Burbank v svojem govoru v tukajšnji prvi kongregacionalni cerkvi. Razočaral je poslušalce s svojo izjavo o veri in znanosti. Rekel je, da on ne verjame v nobeno tako vero, kakor jih danes učijo in ne pripisna Kristusa kot boga. Njegova vera je ljubezen do človeštva in narava je njegov bog. Ponavlja tudi za Euridipesom, da kdor si ne upa govoriti svojih misli, je suženj. On pravi da ne mara imeti ničesar s takim bogom, ki je tako mišljivi in dober, pa vendar pošlje svoje ljudi v goreč pekel. On pravi: "Jaz ljubim človeštvo in Krista kot človeka ter njegovo delo in vse druge zasluge za človeštvo. Ali vsemeno, kakor je bil on "infidel", sem tudi jaz danes."

Takoj drugo jutro so tukajšnji listi prinesli to vest z velikimi črkami, namreč, da Luther Burbank je infidel.

Čudim se, kaj poreče o tem naš slovenski "wizard" na "pisanem polju".

Pozdrav Slovincem širom Amerike. — Anthony Kastelic.

LUNA ŠT. 2

Sloviti ameriški astronom Pickering, ki se je pred kratkim mudil v Londonu, je tam izjavil, da se mu je posrečilo odkriti novo luno, ki kroži okoli naše zemlje in da torej naša zemlja nima samo enega spremeljvalca na svojem večnem potovanju po vesmirju, kakor je svet mislil do danes, nego dva.

Ničuda, je dejal Pickering, da do zdaj še nihče ni zapazil novega "trabanta. Zakaj obseg lune številke 2, kakor bi to zvezdo smeli imenovati, je tako majhen, da bi jo izredno težko opazili celo skozi najmočnejše teleskopske Pickering sam je že del časa slutil, da utegne naša zemlja imeti razen lune še enega "večjega" spremeljvalca — večjega v primeri z našimi boljšimi, meteori in meteoriti, ki obkrožajo naš planet. In ta slutnja se je potrdila, ko je nekoč zapazil v leči svojega velikanskega daljnogleda majhno lesketajočo se svetlobno točko. Pickering si je njeno mesto natančno zabeležil in že čez nekaj dni je doznal, da se ona mala svetlobna točka suče okoli naše zemlje, podobno kakor luna.

Luna številka 2 je, po Pickeringovem mnenju zelo majhno kozmično telo, kejeja premer utegne jedva doseči dolžino 200 metrov. Tudi njegova oddaljenost od zemlje je razmeroma zelo majhna: 4000 kilometrov, to je komaj stotinka oddaljenosti velike lune od zemlje (385.000 kilometrov). Pot, ki jo opisuje mala zvezdica okrog našega planeta, je tako majhna, da ne potrebuje nova luna za enkratni obhod nič več kakor tri ure. Seveda pa je tudi njena hitrost precejšnja: 6 kilometrov na sekundo.

Agitirajte za "Prosveto!"

Osebnost škofa Zadrevca in drugo

Se vedno je neizvestno, ali bo madžarski škof Zadrevca vstajen pod ključ vsakakor pa pridenjen preiakava v polni luči o sveteljati njegovo osebnost, ki je v falzifikatorski aferi in vobče v madžarskem pušistovskem pokretu predstavljala enega najmočnejših in najvplivnejših faktorjev.

Zadrevca je po poreklu sin madžarskega želez. poduradnika in je bil kot priden, nadarjen dečko sprejet v frančiškansko vzgojo. Ni še dopolnil 20 let, ko so ga že posvetili za dijakona in sicer s posebnim papeževim dovoljenjem. Deloval je nato v samostanu v Dunaföldvaru kot duhovni pridigar in je kot učitelj latinščine podučeval na tamonjši šoli.

Bil je od nekaj silno rezerviran in dostojanstven, izpremenil pa je temperament, ko so ga postavili za gvardijana v Szegedinu. Tu se ni več maral skrivati le za samostanskim zidovjem, marveč je začel zahajati v odlično meščansko družbo, kjer je kmalu postal ljubljenec najuglednejših (in seveda tudi najpobožnejših!) odličnih katoliških dam.

V tem miljeju, kjer je intenzivno bavljenje s teologijo in filozofijo polagoma čisto zamenjal s kavaliristvom in dvorjenjem, ga je v letu 1918, našel prevrat. Pater Zadrevca je navdušeno podpril revolucijo in je gofče podpiral cerkveno politiko Karolyjeve vlade. Ko pa je preko noči zavladala komuna, se je Zadrevca izprva zopet umaknil v ozadje, kmalu nato pa pričel kovati naklepe za kontrarevolucijo proti komunistom. On sam je sestavil načrt, s katerim je financiranje kontrarevolucionarnega pokreta poveril madžarskim židom, v prvi vrsti szegedinskim židovskim magnatom, s katerimi je bil v intimnem prijateljstvu.

In res se je zgodilo, da je kontrarevolucija vrgla komuno, nova vlada pa se je konstituirala v Szegedinu.

Ni trajalo dolgo, ko je pater Zadrevca bil imenovan za vojaškega škofa madžarske nacionalne armade. Madžarski škofje niso s simpatijami sprejeli tega imenovanja, toda Zadrevca je znal presekat vse intrige in usmeriti svojo kariero v ravni črti navzgor. Postal je duševni vodja nacionalne smeri, gibalna sila nacionalne armade in s tem ena najjačjih političnih potenc na Madžarskem.

Nedvoumno je zdaj tudi doganano, da je škof Zadrevca zaprisegal falzifikatorje po naslednji formuli: "Prisegam pri živem Bogu, pri njegovem edinem sinu in pri sveti Devici Mariji, da svoje prisjosti nikoli ne izdam. Ako prisegem prelomim, naj bo moja duša prokleta; nebeški oče naj me ne sprejme v svoje kraljestvo in zemlja naj izvrše moje kosti!"

Odveč je torej vsako nadaljnje dokazovanje, da je škof Zadrevca bil ne samo podrobno uveden v falzifikatorsko akcijo, nego da je bil najmočnejši duševni protektor falzifikatorjev. Da pa se njegova aretacija navzlic kategorični zahtevi višjega državnega pravdnika Sztracha še ni izvršila, je pač razlog v tem, da ima škof Zadrevca močno zaslonbo pri vseh današnjih merodajnih faktorjih na Madžarskem in da je njegov lastni vpliv močnejši, kakor si to predstavlja gospod višji državni pravdnik ...

Tajinstveno se samo lansira vest, da bo škof Zadrevca — eventualno interniran v nekem samostanu v Avstriji. — Po "Jutru".

Vilova glava naročena iz Chicago?

Mexico City, 11. febr. — Tukajšnji "El Grafico" poroča, da je bila glava Francisca Ville ukradena iz groba v Parralu po naročilu nekega ekcentričnega milijonarja v Chicagu, ki zbira lobanje kriminalcev. On je baje poslal emisarje v Mehiko, da mu dobe Vilovo glavo za vsako ceno. Na enak način je milijonar skušal dobiti glavo Victoriana Huerta, kar se mu vendar ni posrečilo.

ZARKOMET

Kdaj vstane novi Lincoln? Danes je rojstni dan Abrahama Lincoln, osvoboditelja sužajev. Patrijotje po poklicu, ki danes zopet pokladajo vence k nogam njegovih soh in deklamirajo skrbno izbrane besede iz njegovih govorov, vidijo v Lincolnu le ohranitelja Unije in zmagovalca v civilni vojni. Ljudem pa, ki so prešinjeni z Lincolnovim duhom vsak dan v letu, je veliki emancipator revolucionar, ki je zdrobil formo telesne sužnosti v Združenih državah.

Danes, po šestdesetih letih potrebuje Amerika drugega Lincoln. "Vlada ljudstva, po ljudstvu in za ljudstvo" je postala vlada kapitalistov, po kapitalistih in za kapitaliste. Forma sužnosti se je izpremenila iz telesne in fevdne v industrijsko.

Lincoln je sovražil vsako formo sužnosti. Če bi danes živel, bi bil socialist; drugo bi ne mogel biti. Lincoln devetnajstega stoletja je vodil svobodnike v severnih državah Unije proti sužnjedržcem v južnih državah. Lincoln dvajsetega stoletja bo vodil zavedne industrijske sužnje vse Unije pod zastavo proklamacije nove emancipacije.

Naj živi Lincolnov duh!

Mislil o resnici.

Resnica ni mlada in ne stara, ni starinarka in ne moderna, temveč je vedno ista resnica v vseh časih in vseh krajih. Iščimo resnico neč in dan, priznajmo jo neustrašeno, ljubimo bolj kot našo življenje in ne zapustimo je nikdar. — Robert G. Ingersoll.

"Pisano polje" pod ledom.

Dragi Zarkomet! Naslikaj Trunka na njegovem "polju", pokritem s snegom in ledom v coloradskih gorah — — — in vse to zaradi nas. — B. P., Girard, Kans.

Dvojna sužnost.

Ekonomski suženj je dvakrat na slabem, če je poleg še duševni suženj — pripadnik te ali one religije. Iz ekonomske sužnosti si človek težko pomaga dandanes in v mnogih slučajih si sploh ne more pomagati, toda iz duševne si lahko pomaga, če le hoče. Prokletstvo ene sužnosti je dovolj.

Čuk se ženi drugič.

Centjeff Zarkomet! Veš, pri nas ni letos nič zime. Vse izgleda kot spomlad. Se ptiči so se zmotili, najbolj pa čuk, ki je divorsal svojo staro družico in zapustil staro gnezdo, v katerem je valil toliko let. Zdaj pridno znaša za novo gnezdo; kar cele žaklje mahu in perja vlači, da bo novo gnezdo bolj mehko. Videli bomo, kaj se izvali v novem gnezdu.

Čuk se je divorsal, tralala! K sovi v vas je šel, hopsasa! Ona njegova gleda, on pa njo — jeza ju popade — čof — — Straka pod gnezdom, Bellingham, Wash.

Pot morda ne bo zaman.

Ako škof Jeglič res pride v Ameriko, se morda še prepriča — ako ne bo spal — da je Amerika na drugi strani zemeljske krogle.

Samo Indijanec je 100% Američan.

Dragi K. T. B.! Če posvetiš sem v naše newyorške hribe, lahko vidiš Belokranjca, ki je po 23 letih bivanja v tej deželi šele zdaj postal državljan, pa pravi, da je stoprocentni American. Razloži v svoji koloni, kdo je stoprocentni American. Velika newyorška država je zdaj vsakakor štiri čevlje večja! In naši hribi so višji in ponosnejši! — Ena z ravnine.

Pertinentno vprašanje.

Ali je Krist kdaj rekel: "Pustite male k meni, da jih pretepem"? (Pri nas je "gospud", ki pridno pretepa male otroke.) — Sovražnik takega blagoslova.

Vremensko poročilo.

Če ne bo jasno, bo oblačno.

E. T. B.

NAROČITE SI KNJIGO

"Ameriški Slovenci"

DELAVSKE NOVICE

(Federated Press.)

Čikaške vesti

Zanimivo predavanje br. Zajca.

V sredo zvečer je br. Frank Zajc, gl. nadzornik S. N. P. J. in urednik Proletarca, predaval o delovanju socialistov v slovenskih podpornih organizacijah v Ameriki. Spodnja dvorana, kjer se je vršilo predavanje, je bila polna poslušalcev, med katerimi so bili tudi zunanji gl. odborniki, ki se mude v Chicagu na letni seji gl. odbora S. N. P. J. — Br. Zajc je poldruugo uro slikal razvoj naših podpornih organizacij in dokazal, da je napačna trditev onih, ki pravijo, da socialistična politika škoduje jednotam in zvezam. Naša jednota je začela rasti in vsestransko napredovati leta 1912, ko je na konvenciji v Milwaukeeju dala z Molekovo resolucijo socialistični pravec svojemu glasilu. Preprirov in razdorov, ki se pojavljajo od časa do časa v jednoti, niso krivi socialisti, temveč nasprotniki z raznih strani, ki se zaletavajo v nas. Socialisti ne usiljujejo jednotam nobene politike, hočejo pa, da jednote ne goje delavstvu sovražne politike in da se kulturno delo v podpornih organizacijah vrši v interesu mezdnih delavcev, ne pa v interesu delodajalcev, katerim hlapčujejo mnogi slovenski župniki, mali bankirji in drugi "kralji" po naših naselbinah. Slovenski delavci v Ameriki se morajo samo socialistom zahvaliti, da ameriški Slovenci niso imeli svojega Zottija in da so lokalni "kralji" ostali brez večjega vpliva.

Prihodnje predavanje se vrši 19. februarja v dvorani S. N. P. J. Predaval bo dr. John Zaverternik o spolni higijeni. Vstop je vsakemu prost.

Rojak utonil.

V sredo je utonil v Michigan-skem jezeru Joe Šušteršič, doma nekje od Črnomlja, ki se je svoječasnno priselil iz Calumeta v Chicagu in bil je več let mali delovodja pri delu v vodovodnih in greznikih predorih. Nesreča ga je doletela pri delu, toda podrobnosti nam še niso znane. Zapušča družino.

Konferenca male entente

Ministri Jugoslavije, Čehoslovakije in Rumunije razpravljajo o ogrskem ponarejalnem škandalu.

Dunaj, 11. febr. — V Temišvaru na Sedmograškem so se večeraj sešli zunanji ministri Čehoslovakije, Jugoslavije in Rumunije, Beneš, Ninčič in Duca, v izredni konferenci. Sestanek se suče okrog madžarskega škandala ponarejanja frankov, vstopa Nemčije v ligo narodov, iskanja posojil male entente v Ameriki in ekonomske konsolidacije centralne Evrope in Balkana. Kakor poročajo, je Francija vprašala malo entento, naj obljubi svoje stališče napram Ogrski za slučaj, da bi Ogrska ne hotela kaznovati monarhističnih falzifikatorjev.

Vlada kmalu poseže v vprašanje premoaga

Pennsylvanski kongresnik je prepričan, da bo Coolidge kmalu moral nekaj storiti.

Washington, D. C. — Kongresnik Brumm iz Pennsylvanije (republikanec) je dejal 10. t. m. v poslanski zbornici, da predsednik Coolidge bo moral vsak čas intervenirati v konfliktu med rudarji in operatorji na polju antracitnega premoaga.

"Položaj v stavkovnem okrožju je tak, da bo moral predsednik nekaj storiti kakor hitro izve resnico o situaciji. Meni se zdi, da je Coolidge slabo informiran o pravem položaju," je rekel Brumm.

Spanci dokončali prekomorski polet.

Buenos Aires, Arg., 11. febr. — Ramon Franco, španski "zračni Kolomb", je včeraj dovršil polet iz Španije v Argentino v Južni Ameriki, ko je s svojim letalom in dvema tovariševma dospel v Buenos Aires. Več ko 100.000 oseb je pozdravilo slavnega letalca. Franco je bil vsega skupaj v zraku 62 ur in 52 minut in v tem času je preletel 6232 milj.

Ameriški jazz v Rusiji.

Moskva, 11. febr. — S prihodom ameriškega zamorskega orkestra v Moskvo je Rusija končno dobila jazz. Orkester je prišel iz Pariza in je otvoril koncert v konzervatorskem konservatoriju zadnji teden. Zanimanje Rusov za jazzovo godbo je veliko.

Urednik kaznovan po 200 let starem zakonu

Brockton, Mass. (F. P.) — Modernisti v Massachusettsu —

— če jih sploh je kaj — naj drže jezik za zobmi, ako nečije leto dni presedeti v ječi in še plačati \$300 kazni. Za vzgled naj jim služi slučaj litvinskega urednika Antonija Bimbe, urednika litvinskega dnevnika v New Yorku, ki je obtožen bogokletstva po zakonu iz leta 1697, kateri še obstoji v državi prosvetljenih ljudi — Massachusettsu.

Bimba je bil sprva obtožen, da je hotel vreči državo Massachusetts, pozneje pa so obtožbo spremenili na zakon iz davnih dni romarjev. Samo en slučaj je še znan iz obsodb po tem zakonu, in ta je bil leta 1833 urednik Abner Kneeland je tudi takrat prebil 60 dni v ječi. Kneeland je bil sam svoj advokat in se je zagovarjal, da je zakon radi bogokletstva v navzkrižju z zveznimi zakoni, ki dovoljujejo, da židje, mohamedanci in kristjani postanejo državljani, čeprav taje, da bi bil še kak drug bog v nebesih kakor njih.

Ce bi šli v Massachusetts bi torej Luther Burbank, Clarence Darrow, škof Brown in slični morali v ječo. Pravažprav bi to še ne bilo nič tako strašnega, ako pomislimo, da so v dnehu najbolj "naobraženega" Cotton Matherja za take ljudi imeli celo vislice.

Bimba je bil aretiran 2. t. m. v Worcesterju, kamor je šel obdržavati govor. Obtožen je bil, da je zatajil boga pri januarski seji v Brocktonu. Obtožila sta njegova lastna rojaka, katera organizirata protiradikalni boj med svojimi rojaki v dotičnem mestu. Vitezji Kolumba in katoliški litvinski župniki še najbolj pomagajo, da Bimba odsesti v ječi radi bogokletstva. Litvinski delavci se zavedajo resnosti boja in prispevajo za svojega voditelja s skladirom. Na pomoč je priskočila tudi Ameriška unija za civilne svobodščine.

Življenje na Himalaji

S Himalaje se je pred kratkim vrnila ekspedicija, ki je proučevala to pogorje in njegove posebnosti. Najzanimivejše, kar je prinesla s svoje poti, so poročila o živalskem življenju v višinah, ki se nam morajo zdeti skoraj neverjetna, pa so vendarle resnična.

Major Hingston, ki je predaval o uspehih ekspedicije v kraljevskem geografskem društvu v Londonu, je obširno opisal floro in fauno himalajskega gorovja. Posebno interesantni pa so naslednji majorjevi podatki o živalskem življenju:

V višini 5300 metrov je našla ekspedicija male pajke, ki so radi pomanjkanja hrane lovili drug drugega in se pokončavali. V višini 5866 metrov je ekspedicija našla na divje svinje in na zajce. Našla je tudi gnezdo neke vrste slavcev. 6000 metrov visoko živijo koblice, še nekoli-ko višje pa čebele in metulji. Dalje ekspedicija ni mogla do spetli, toda je ugotovila po svojih opazovalcih, da leté vrane do 9000 metrov visoko.

Interesantno je, da so živali v teh višinah zaščiten pred mrazom na poseben način. Ker so na Himalaji močni vetrovi, ki režejo do kosti, je ogrodje ptic zelo krepko, nedvomno mnogo močnejše kakor pri pticah in drugih živalih istih vrst v nižinah. Sesačve pokriva izredno debelo krzno. Dve divji svinji, na kateri so našli člani ekspedicije, sta imeli neobičajno goste četelne. Vrane počivajo in spe v himalajskem gorovju na gostih kozuhih ovac in koz, ki jih s svojo toploto čuvajo prezebovanja ter jim omogočajo normalno življenje.

Umrlji v Ljubljani. Franciška Zerjav, zasebnica, 63 let. — Josip Kusar, posestnik, 62 let. — Ana Cander, delavčeva žena, 39 let. — Fran Strašil, posestnikov sin, hiralec, 20 let. — Dr. Ludvik Perič, odvetnik, 42 let. — Josip Klementič, vojni invalid, 39 let.

Vroča kri. V selu blizu Ljubškega, Bosna, so se kmetje tako hudo stekli, da sta na mestu obležala dva mrtva in trije smrtno ranjeni.

IZ PRIMORJA

3000 državnih vpokojencev v fašistovskem sindikatu. V Trstu se je vršil kongres društva državnih vpokojencev starega režima. Predsednik društva je Slovenec Rožič. Sklenil se je pristop k fašistovskemu sindikatu. Voditelji društva so naglašali, da kar se je doseglo dolelej, se je zgodilo le s fašistovsko močjo in v fašistovskem sindikatu upajo za izpolnitev vseh vladnih predloženih prošelj, predvsem izenačenje z vpokojenci v starih provincah. Državnih vpokojencev v Julijski Krajini je 10 tisoč. Tako ostaja še ogromna večina izven uradniške organizacije, ker jih je v društvu samo okoli 3000. Neorganizirani se vabijo na vstop v društvo.

Porotno zasedanje v Gorici je pričel 29. jan. Porotniki so sami Italijani iz Gorice in Trsta in par Furlanov. Včasih so bili porotniki Slovenci in Furlani, namestniki slednjih Italijani iz Gorice. Slovenci so sedaj izključeni. Prva porotna razprava bo proti Katarini Leban in Mariji Rejec radi detomora. Pri dolelej dotičnih napravah so branitelji sami Italijani: Robba, Vinci in Miagostovich. Razprave proti Slovincem se vrše s pomočjo tolmača.

Fašistovska akcija za Gorico. Fašistovski direktorij je zopet imel sejo, v kateri se je bavil z interesi goriškega mesta. Pohvalili so komisarja Bombiga, da se je energično zavezal za porabo solkanse hidroelektrične naprave v pomoč goriški industriji. Fašizem ima v Gorici polno nasprotnikov, ki razširjajo med prebivalstvom razburiljive vesti. Proti takim hočejo fašisti nastopiti brezobzirno. Zagotoviti se ni, da bo branila fašistovska stranka vedno vse interese Gorice. Lepo, samo, če bo kaj zaleglo. Za gospodarsko uspevanje Gorice treba tudi prijaznejšega sožitja s Slovenci!

Mlekarno ustanovijo za občino Rihemberk, Šmarje in vas Sakslj. Pripravljali odbor sta izvolila Kmetijska gospodarska zadruga in posojilnica. V organiziranem gospodarstvu tiči dobra bodočnost primorskega kmetovalca.

Iz Idrije se je izselilo lani 50 oseb, priselilo pa ravno toliko. Večina izseljencev je Slovencev, priseljenci so skoro vsi Italijani.

Tržaška statistika. Dne 30. junija lani je bilo v Trstu prebivalstva 247.088. Koncem 1921 je štel Trst 238.655 prebivalcev, leta 1910 pa 227.652. V tržaški občini je 15.000 žensk več nego moških. Živila so v primeri z letom 1914 petkrat dražja. V tretjem četrtletju lani je bilo porok 442. Rojstev je bilo 1101, od teh nezakonskih 214. Število nezakonskih narašča. Ženske v starosti 15—20 let so rodile 56 otrok, od teh nezakonskih 29. Slučajev smrti je bilo 806, od teh 45 odst. v bolnicah. Samomorov je bilo v omenjenem četrtletju 23. V nobenem večjem mestu Italije ni toliko samomorov kot v Trstu. Rib so pojedli v tretjem četrtletju 542.330 kg, raznega mesa 2.928.772 kg. Konsumnega davka se je plačalo 8.310.312 lir. Tujaki promet je bil zelo velik, mnogo večji nego lani v enaki dobi. Tujcev je bilo po hotelih 46.180. Poročilo naglašaa, da se množijo zlasti provenijence iz Jugoslavije, kar priča o vedno intenzivnejših stikih med sosednima državama. Navzlic jugoslovanske trgovski vsestranosti se italijanska obmejna politika še ni nič izpremenila!

Cipkarska zadruga v Idriji. — Ustanovila se je cipkarska zadruga z namenom, da se zopet dvigne ugled in veljavnost idrijskih cipk na tržiščih. Zadnje čase se je maršakaj prodalo za idrijsko blago, pa je bilo izdelano kdo ve kje. Zadrugo vodijo veščaki. Zato je pričakovati dobrega uspeha.

Težek dežnik. — Uradnik bolniške blagajne v Trstu B. Butinar je prepeval v neki gostilni fašistovske pesmi. Drugim mladeničem to ni bilo všeč. Butinar je pričel prepri. Nastal je pretep in nekdo je udaril Butinarja z dežnikom po glavi tako, da mu je razbil črepinjo in pretresel možgane.

Volčevi. — Okoli Kopra so se pojavili zadnje dni volčevi. Bilajo se hlevom in kmetje so že par volkov ustrelili. Neki deček je peljal osla v hlev. Približal se

je volk. Deček je zlezel na drevo, osel je bežal, volk pa za njim. Slednjic so osla rešili. V nekem drugem kraju so volkovi raztrgali tri priklenjene pse. Pri Sv. Križu so teki kaje volkovi za nekimi tržaškimi avtomobilom, iz katerega so gospodje ustrelili enega volka. Gospe v avtomobilu so omedlele. Volkovi se pojavljajo tudi okoli Zavelj.

Kose mesa so našli v nekem jarku blizu Solkana. Sedaj oblast preiskuje, ali je to človeško ali živalsko meso.

Zblaznela je radi smrti svojega brata 17letna Stefanija Braut v Cepovanu. Spravili so jo v blaznico Sv. Ozvalda.

Vesti iz Jugoslavije

Hišne preiskave in aretacije komunistov v Beogradu. Dne 16. in 17. jan. je bilo izvršenih v Beogradu okoli 50 hišnih preiskav, med drugim pri vseh voditeljih in vplivnejših članih komunistične stranke. Bivši komunistični poslanec prof. Kosta Novaković je bil vnovic aretiran. Precejšnjo senzacijo je vzbudila zlasti aretacija Siniše Timotijevića, ki je bil aretiran ravno v trenutku, ko je hotel v Novakovićevo stanovanje. Odvedli so ga takoj na policijo, kjer pa je bil takoj po zaslišanju zopet izpuščen. Hišne preiskave so bile izvršene tudi pri znanih komunističnih voditeljih Simi Markoviću, Pavlu Pavloviću, Mihajlu Todoroviću in Simi Miljušu. Razen bivšega poslanca Novakovića so dosedaj aretirali v Beogradu tudi prof. Dušana Gorgjevića, iz Zagreba pa pripeljali v Beograd tajnika Zveze kovinskih delavcev Budimira Mlutičevića in iz Sarajeva odbornika beogradske občine Miodraga Milojevića. O vzroku hišnih preiskav in aretacij varuje policija najstrožjo tajnost. Pričakuje pa se splošno, da bodo sledile še nove aretacije.

Srebrna poroka. Minuli mesec je slavil s svojo soprogo v ožjem krogu svoje družine znani strokovnjak v hmeljarstvu, nadučitelj Anton Petriček v Zalcu, srebrno poroko.

Visoka starost. V Dobriću v Hercegovini je umrl Peter Marinčič v visoki starosti 102 let. Do zadnjega je bil čvrst in zdrav. — V Limbušu pri Mariboru je ta dni umrl v visoki starosti 98 let tamošnji bivši vođa železniškega postajališča Jernej Tominc, posestnik in občinski svetnik.

Stavbena delavnost v Zagrebu. Po podatkih zagrebškega mestnega magistrata je bilo tekom lanskega leta zgrajenih v Zagrebu 366 novih hiš, večinoma pritičnih na periferiji mesta. Dve novi zgradbi sta štirinadstropni, 11 je trinadstropnih, 14 dvonadstropnih in 60 enonadstropnih. Zagreb je pridobil v preteklem letu nad 500 novih stanovanj.

Požar. V Močilnem pri Radečah je te dni ponoči izbruhnil v hiši Franca Kreka požar. Žena in otroci, ki so bili sami doma, so mogli rešiti samo malenkosti. Hiša s pohištvo vred je pogorela do tal in ni bila zavarovana.

Aretacija nevarne vlomilke tolpe v Zagrebu. Zagrebški policiji se je posrečilo aretirati nevarno vlomilsko tolpo, ki je izvr-

šila zadnje čase veliko število vlomov in tatvin v Zagrebu. V tej lepi družini je tudi pet starih silkovcev, od katerih je že vsakdo odsedel po več let v Lepoglavi. Vlomilci so priznali dosedaj 16 vlomov v Zagrebu, pri nekaterih so odnesli vse, kar jim je prišlo pod roke, celo postelje in nočne omarice. K areci so o priliki preiskav in aretacij našli večji del ukradenih predmetov.

V morju je utonila 32letna Ana Jedretič iz Brčka. Truplo, katero so našli pri Zagorju, je kazalo, da je bilo vrheno od morskikh valov na skalovje. Identiteta je bila le s težavo doznana.

Požar v St. Ilju pod Turjakom. Dne 20. jan. je popolnoma zgorela po vsem slovenjegrškem okraju in izven njega znatnemu posestniku Jakobu Jaku najmodernejša opremljena žaga, hudo pa mu je bil prizadet po ognju tudi poleg stoječ umetni mlin. Prizadeti ima ogromno škodo, ker je bil le minimalno zavarovan.

ZAHVALA!

Dne 20. februarja 1926 bo leto dni minulo, odkar nam je nemila smrt istrjala iz naše arede edinega 13-letnuga sina

FRANK-A PANIAN.

Umri je valed boleznj pljučnice, katere nam je povročila najžalostnejši dan v našem življenju. Banjki je bil član društva št. 91. S. N. P. J. v Johnston City, Ill. Lepo se zahvalujemo br. tajniku Pavlu Cempre in mladinskega oddelku za krasne vence in pomoč, kakor tudi rojakom: Franku in Josephine Gračan, Josipu in Katarini Okroša, ter vsem drugim rojakom in članom N. H. Z., vsi v Johnston City, Ill. Še enkrat iskrena hvala vsem za cvetlice, pomoč in tolažbo. Tebi pa ljubljini sin, pošiljav v miru in naš spomin na te ostane neizbrisen do groba. Lahka Ti naj bo ameriška rodna gruda. Zalujoci ostali: Frank in Stefanija Panian, stariši, Margitica Panian, sestra.

Boswell, Pa.

NAZNANILO!

Naše naročnike, člani in nečlane bo obiskal naš potovalni zastopnik FRANK LUKANČIĆ iz Penova, Pa., v državi Pennsylvaniji, W. Virginiji in deloma v državi Ohio. Pooblaščen je pobirati naročnino, oglašati, prodajati knjige Književna Matice S. N. P. J. in vse stvari, ki se tičejo lista Prosveta. Članom in rojakom priporočamo, da mu gredo na roke in mu pomagajo pri agitaciji za razširjenje lista Prosveta. Brat Anton Janković bo obiskal naročnike in rojake v državi Ohio in deloma v državi Pa., zakar ga isto tako priporočamo rojakom, da se naroče na list Prosveta in poravnajo svojo naročnino za list Prosveta in si naroče knjige od njega. Nadalje opozarjamo naše naročnike, katerim je potekla naročnina, da isto ponovijo pri svojih družinskih ali drugih naših zastopnikih. Ali naj pošljejo naravnost listu Prosveta. — Filip Godina, upravitelj.

Agitirajte za "Prosveto"!

Krasen spomin je

Zgodovinska spominaka S. N. P. J. knjiga

"AMERIŠKI SLOVENC!"

Knjiga je ilustrovana s nad 200 slikami, obsega 632 strani, je krasno trdo vezana v plavih platnicah in ima zlate črke besedilo na hrbtu, ter krasen zlat znak S. N. P. J. na sprednji platnici. Sobotnje in sestre S. N. P. J., ter drugi rojaki, knjiga je prvovrstno delo in na finem Star English papirju tiskana. Naročite takoj!

Cena je \$5.00

s poštnino vred.

Naročnino pošljite na upravitelstvo Prosveta, 2667 So. Lawndale ave., Chicago, Ill.

Naročite lahko tudi ZAPISNIK & REDNE KONVENCIJE SNPJ., mehko vezan, cena 50c

John Golob:

PEČLAR

Sportno sem se oblekel, da so me gledali in se čudili, kaj to pomeni. Bil sem trdno odločen, da takoj pričnem plesati, kakor hitro zaigra godba. Zagodili so res, ampak jaz ne nisem plesal, upadel mi je pogum, nisem ga dobil toliko časa, dokler ni godba prenehala. Cel večer sem dobival in izgubljal pogum, plesal pa le nisem. Morda je temu tudi krivo, ker nisem vedel, da je tako hitro potekel čas in je bil ples končan prej kot sem jaz začel. Takrat je tudi odleglo in oddahnil sem si.

Iz dvorane so fantje spremljali dekleta domov. Žalostna moja usoda! Da bi me videli, kako žalostno sem stopal domov. Vse kakor sem na tej žalostni poti sklepal, da drugi pot pa... Doma bi se bil kar zjokal, če bi se k sreči ne bil ravno v tistem trenutku spomnil Pristava in še več drugih.

Med počasnim potekanjem časa se je polagoma bližal drugi ples. S strahom sem ga pričakoval, vendar se delal na zunaj kakor da se ga veselim. Bilo je z mano kot s človekom, ki se boji, pa sam ne ve česa. Nekaj mu pripoveduje; Nikar! a pri vsem opominu pospeši korak, kakor bi se bal, da bo v resnici zmagal neprijetni notranji glas.

Z bojaznijo pričakovani dan je prišel. Ves dan sem imel samo to v mislih, katero bi vprašal za ples in kaj ji bom povedal. Umevno, da sem za vsako imel pripravljen dolg govor. Nestrpnost sem čakal, da zaigra godba in tedaj sem porabil svojo energijo, ker zbal sem se, da bi se mi ne naredilo tako kakor zadnjič.

Kocka je padla. Zmeden sem dirjal v tisto smer, kjer sem vedel, da sedi ona, s katero poizkusim srečo. Ne vem, če sem kaj rekel ali nič, ko sem prišel do nje, le toliko mi je jasno, da sva se znašla sredi dvorane, kjer sva

se zaletavala zdaj v ta zdaj v oni par. Vročje mi je bilo, da je teklo od mene in med tistim potanjem sem tudi posabli vas svoj spomnil v tako kritičnem času. Na noge sem plesalki stopil nešteto krat, zato sem je proti koncu držal daleč od sebe in se kolikor mogoče široko prestopal. Kako sem tedaj želel, da bi godci prenehali, tudi ne morem popisati, saj so igrali celo večnost. Zazdelo se mi je, da moram izgledati precej smešno, zato me je za nameček postalo še sram.

Godba je prenehala. Po dvorani se je razleglo ploskanje, ki je naročalo godcem, naj ponovijo. Zaskrbelo me je, ker sem vedel, da pri ponovitvi plesajo isti pari, zato nisem vedel, kako bi se podal še enkrat v to nepriljavno delo. Godci vendar niso več zaigrali in bilo mi je kakor bi se mi odvalil ogromen kamen s srca. Za ples mi ni bilo treba zahvaljevati se, kakor sem videl, da delajo drugi, ker je že, prej šla od mene, da sem zmešan ostal sredi dvorane.

S težko prestano prvo skuhajo sem izgubil zadnjo trohico upanja. Trdno sem bil prepričan, da je najboljšje tako-le navadno življenje in resignirano stopal proti domu.

Par dni po neprijetnem plesu me je obiskal prijatelj, ki je veljal med nami za najprijednejšega, varčnega in politenega delavca. Vatopivšemu sem ponudil stol, a sem takoj spoznal, da mu nekaj ni povolji. Govorila sva o raznih predmetih, vendar sem jasno videl, da mu nekaj leži na srcu, kar bi rad povedal. Vprašam ga torej: "Kaj ti je? Danes se mi ne vidiš tako kot drugekrat." Žalostno me pogleda, prav globoko potegne iz pipe dim in ga puhne proti stropu. S tem se je odprla zatvornica besed, ki mu je težila dušo:

Lahko tebi, ki živiš brezbrizno. Ni je stvari, ki bi ti delala preglavice. Sam si in ko poverjaš, veš, da je nasičena vasa družina. Samo če bi jaz mogel biti tako kot si ti, pa bi bil zadovoljen. Pomisli moj položaj: osem nas je, to je sedem več kakor pri tebi. Vsa izmed teh osemih mora biti prekrbljen, vse pa odvisi od teh mojih žuljavih rok. Pa če bi vse to zadoščevalo, bi bil zadovoljen. Res, da je sedaj še priljubeno delo, ampak kaj bo, ko se ustavi? Brez okoliščin ti moram povedati, da sem v stiskah za denar. To me je privedlo sem, ako mi moreš kaj pomagati?"

"Kajpada, rad ti pomagam, če morem. Vidim pa, da nas samce gledate v drugačni luči, kot smo v resnici. Mi živimo mrtvo, pusto življenje. Pri vsem tem si pa zaželimo vselega razvedrila in prijazne družine, saj k temu nas pač narava sama privlači. Vse to pa stane denar. Tudi mi imamo nadloge in težave, a smo vidite jih ne, ker imamo lepšo priljubeno njih prikriti."

Mož mi je hotel ugovarjati, da so mu dobro znane razmere samca, saj je bil prej v njih kakor v sedanjih. Čez čas je začel prerokovati: "Dobro si zapomni, kaj ti povem, ker govorim ti kot izkušenelec, ki vem. Najboljše življenje, ki si ga more vmliliti proletarec, je samsko. Samo pomisli na red po vsem svetu. Če pri tem te pretrese mrz, ko vidiš, kako kapitalistična roka kruto in brezobzirno vlada ljudstvu." Vstal je, kar je pomenilo, da bi rad odšel.

Ko sem ugodil prošnji, se mi je iskreno zahvaljeval in me zagotavljal, da bo v kratkem vrnjeno. Zopet sem imel dovolj premišljevanja. Mislim, gradim nestrte in jih podiram, ali v položaju kot sem jaz je težko kaj trdnega skovati. Prepričan sem bil, da moja ozka pamet noče nikakih nasvetov, ker vedno sem imel v mislih samo to, da sem se naveličal pečlarskega stanu in sem ga že iz tega razloga pričel mrziti.

(Konec prihodnjic.)

sem hotel in želel poblizje študirati samostanstvo v Belgiji. Kmalu sem spoznal, da je vsa njh, perfektnost samo mehanična in mrtva disciplina. Veliko važnosti so na primer polagali na točno sledenje samostanskim konstitucijam, kar smo angleški fratri v veliki meri zanemarjali. V veliko samostanih so fratri vstajali k molitvi o polnoči, imeli so stroge poste, nikdar niso slekli s sebe redovniškega oblačila in se nikdar mešali v kake posvetne kupčije. Sami so čutili, da so veliko bolj "perfektni", zato so sočutno zrlji z višine na našo angleško provinco. Zato se kar niso mogli načuditi, ko je njih navihani in nadarjeni general o. Bernardine odrekel vsako pohvalo njih razmeram, ko je prišel na obisk iz Rima. Dejstvo je belgijska samostanska provinca bolna na lenarjenju, intrigah, skupniškem materijalističnem duhu, ki je tako notosčno združen s samostanstvom, kjerkoli ni stalnega pritiska in nadzorstva od beretikov in brezvercev.

Dosledno izvajanje zaobljube uboštva v teh nesimpatičnih dneh vodi do čudnih zamotanosti. V prvih desetih letih reda je zaobljuba uboštva dočela, da vse pohištvo, oblačila in drugo, kar je bilo izročeno fratrom, ostane last darovalcev. Denar pod nobenim pogojem ni smel biti sprejet za opravila in za hrano je bilo treba mlo prositi. S časom je papež pomagal prosjačkim redovom z izjavo, da vse, kar jim je bilo darovano, je njegova last. Dovolil jim je tudi, da za vsak samostan lahko imenujejo lajka, kateri jih zastopa v posvetnih poslih (v papežem — ne v samostanskem imenu). Končno pa so začeli take posele opravljati tretje redniki, ki niso storili obljube večnega uboštva in so jih vpeljali v samostanih kot služabnike. Tako ima torej predstojnik vedno pri rokah blaginjaka.

Na angleškem si niso nikoli preveč belili glave radi takih zaupnikov. Vsake kvatre enkrat so poklicali svojega zaupnika, da je pregledal in podpisal samostanske knjige. Ampak fratri so bili vedno skrbni, da so izbrali verskega človeka, ki je bil več zaupen kot radoveden. Spominjam se osuplost, ki je nekoč vladala v manchesterskem klostru, ko so izbrali zaupnika za pregledanje knjig, pa niso bili dovolj previdni. Samostan je bil vse prej kot samostanski, zato si lahko mislimo, kako je vplivalo, ko jim je pisal, naj mu pošljejo knjige na ogled, da prej doma preštudira predno jih podpiše. Če bi bil mlo vztrajal, da mora videti knjige, bi ga gotovo presenetili računji za špirit in šnopa. Predstojnik v vsakem angleškem frančiškanskem samostanu je imel svojo blagajnico in račun na banki. Noben duhovnik ni nikdar šel iz klostra s praznim šepom in oblasti so napravile pogodbo (iz katere je papeževo ime previdno izključeno), po kateri so se podali zakonom kakor vsak drug moderen kristjan. V Belgiji zvesto sledi načinu svetega uboštva kakor je omiljen po papežih (katero omiljenje bi pa gotovo bolelo Frančiška Asiškega). Vse hrano dobe klostri od dobrodušnega prebivalstva, a smo meso in pivo navadno kupijo s pomočjo zastopnikov.

(Dolje prihodnjic.)

ČIKAŠKI KARDINAL JE MANJ ODKRIT.

Chicago. — Kardinal Mundelein je v sredo sporočil reporterjem, ki so pritiakali nanj, naj izjavi kaj misli o prohibiciji, da on smatra prohibicijo za politično vprašanje, ki se ne tiče cerkve.

Bostonski kardinal O'Connell je bil bolj odkrit, ko je dan poprej izjavil, da katoliški cerkev v Ameriki smatra prohibicijo, v nasprotju s sv. pismom.

ZENA GA JE RESILA.

Zaprisežena izjava E. M. Friedman-a, 525 Fourth ave., Pittsburgh, Pa., se glasi: Prehlađil sem se in do bil tak griboč da sem komaj govoril. Bolelo me je tudi v prsih in bal sem se že da dobim pljučnico. Moja žena je čula o uspešnosti Bolgarskega zeliščnega čaja in prinesla je domov svoj tega izvrstnega zdravila. Popil sem ga eno skodelico vročega in drugo jutro sem bil še toliko boljši, da sem šel delati. Danes ga vsekemu priporočam.

Bolgaraki zeliščni čaj pomaga proti revmatizmu, saprtju, šelohčnim, jetrnim, krvnim in drugim nerednostim. Vprašajte lekarnarja za pravi Bolgarski zeliščni čaj po 35c, 75c in \$1.25.

Bolni ljudje, ki žive na farmah ali v krajih kjer ni lekarn, bi morali vedno imeti v zalogi svoj velik družinski zavoj dovolj za 6 mesecev. Pošljite \$1.25 in jas vam ga takoj pošljem. Naalovite: H. H. von Schlick, President, 8 Marvel Bldg. Pittsburgh, Pa. (Adv.)

Blagoslov za stare in mlade, ki se čutijo izčrpane.

Tisoči najdejo mlačnost in odpuščaj v par dneh. — Čudovito je kako hitro Nuga-Tone deluje.

Nuga-Tone povrne čilost, krepkosti in novo življenje utrujenim in čerpanim živcem in mišicam. Dela rdečo kri, močne, umirjene živce in čudovito povzrača moč vzdržljivosti. Nuga-Tone daje oživljalno spanec, dober apetit in prebavo, regulira delovanje droba in vas poživlji. Če se ne počutite prav, tedaj je vaša dolžnost, da posthivate Nuga-Tone. Nič vas ne stana, ako vam ne pomaga. Nuga-Tone je prijetna za jematj in počutili se boste boljji v par dneh. Če vam še ni predpisal Nuga-Tone vaš zdravnik, poidjite do lekarnarja in kupite steklenico. Jemljite jo par dni in če se ne počutite in ne sledate bolje, vrnite ostalo lekarnarju in on vam povrne vaš denar. Izdelovatelj Nuga Tone vedno tako dobro kaj je ista vstanu storiti za vas v takih slučajih, da prisljijo vse lekarnarje, da za njo jamčije in vam povrnijo denar, če niste zadovoljni. Ogledjte si jamstvo na vsakem paketu. Priporočena, jamčena in naprodaj v vseh lekarnah. (Adv.)

NA PRODAJ JE

malo posestvo v Dolnji stari vasi št. 21, pošta St. Jerneje na Dolenjskem. Posestvo obstoji iz velike zidane, z opeko (Falziegel) krite hiše, ene lesene hiše, dveh njiv, dveh host, enega travnika in dveh parcel vinograda. Več pove: LOUIS JORDAN, R. F. D. 1, La Salle, Ill.

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Jan. 31-1926) pomenj, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavimo. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen vlad napačnega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov. Naši zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$5.00 in za pol leta pa \$2.50. Člani S. N. P. J. doplačajo za pol leta \$1.90 in za celo leto \$3.80.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$6.50, pol leta \$3.25, za člane \$5.80.

Za Evropo stane za pol leta \$4.00, za vse leto pa \$8.00.

Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino.

Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov:

UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

ISČEM SVOJEGA POL BRATA Milana D. Stanisavljevich, rojen v Gračacu, Lika i Krbava, Jugoslavija. Leta 1905 je odšel od doma v Ameriko, in najdelj časa se je nahajal v Spokane, Wash., odkoder je pisal in podpiral svoj dom, vse do leta 1914. Od tega časa naprej se ni več javil svojem. Prosim vse Jugoslovane, kateremu je kaj znano o njem, da mi blagovoli sporočiti, za kar se že v naprej iskreno zahvaljujem. Jovo T. Stanisavljevich, 529 Munkwitz ave., Cudahy, Wis.— (Adv.)

ZASTONJ PUNOKA KI GOVORI. ZASTORI ZA DVA OKNA SAMO \$5.85

Vaša mati ali oče se raduje, ako more svoji mali podariti punčko za leto, kot je vidlj tu naslihan. Vaša mati ali oče se raduje, ako more svoji mali podariti punčko za leto, kot je vidlj tu naslihan. Vaša mati ali oče se raduje, ako more svoji mali podariti punčko za leto, kot je vidlj tu naslihan.

WALTERS SPECIALTY CO., 1217 N. Paulina St., Dept. 342. Chicago.

Kajgo "AMERIŠKI SLOVENI"

Zapicnik & redno konvencije in drugo KNJIGE.

ki jih izdaja S. N. P. J., se dobe na prodaj pri vseh naših društvenih tajnikih in zastopnikih za list "Prosveta".

- V zalogi jih imajo tudi: Frank Perko, 311 First Ave., Milwaukee, Wis. Anton Jankovich, 1171 Norwood Rd., Cleveland, Ohio. Frank Lukančič, Box 212, Penova, Pa. Ludvik Medvešek, 917 E. 70th St., Cleveland, Ohio. V. J. Kenich, 17538 Wanda Ave. E., Detroit, Mich. Frank Klun, Box 958, Chisholm, Minn. Anton Demšhar, 822 Woodlawn Ave., West Allis, Wis. L. Mlostnik, 1231 S. 10th St., Sheboygan, Wis.

Alli pa pišite ponje naravnost na upravništvo lista "Prosveta", 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA.

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih.

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI.

CENE ZMERNE, UNIKO DELO FREJE VRSTE.

VSA POJASNILA DAJE VOĐSTVO TISKARNE. Pišite po informacije na naslov: S. N. P. J. Printery, 2657-59 South Lawndale Avenue, Chicago, Ill.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA DETAJLNA POJASNILA.

Dvanajst let v samostanu

Spisal Joseph McCabe, bivši frančiškan in profesor v seminolu. Prevaj. A. K.

(Dalje.)

Moderni sofist najde celo po univerzah zelo malo resnega zanimanja, kakor so tudi današnji učenjaki zelo daleč proč od Aten, Aleksandrije ali srednjeveškega Pariza. Poleg tega je monsignor Mercier tudi obložen s poučevanjem o svetem Tomažu, skoraj najmanj kritiziranem po srednjeveških teologih, ki pa je vendar danes priljubljen v Rimu. Vatikan kajpada gleda na Louvain s zavistjo, odkar je tam izbruhnila odpadniška doktrina pred kakimi tridesetimi leti. Kartuzijanstvo še vedno na milejši način gleda na solstvo v Louvainu, kar pa je le zadeva jezuitov in drugih-filozofskih nasprotnikov.

Spoznal sem v veliki meri uljudnost monsignora Mercierja, ki je kakor večinom vsi Valonci bolj fin in občutljiv kot Flemingi. Belgijo namreč tvorita dve korenito različni in nasprotni si plemeni. Južno polovico tvorijo francosko govoreči prebivalci (s svojim čudnim valonskim narečjem) katerih karakteristika je popolnoma francoska, dočim so v severnem delu Flemingi, zopet popolnoma tevtonske krvi, uljudni, zgovorni, toda navadno grobi in nesimpatični. Ti dve plemeni v Belgiji sta si približno toliko sovražni kakor so Nemci in Francozi sami (čeprav mislim, da bi niti Francozi ne Nemci ne marali za tako sorodstvo — Nemci zelo zavidiijo Fiemle.) Louvain ali Leuven je na flemakem teritoriju in monsignor Mercier, ki je upravičeno sodil, da se ne morem posebno dobro strpeti s tevtonskimi brati, mi je ponudil stan v svoji lastni hiši, kar pa so samostanske postave prepovedovale. Ali radi njega in drugih profesorjev imam prijeten spomin na univerzo, s katero sem bil kmalu odpoklican.

Postranski predmet mojega obiska Belgije je bila tudi prilika, da študiram samostansko življenje v njega popolnosti in razvoju, kakorino je v katoliški državi. Na Angleškem nam je bilo nemogoče izpolniti vse samostanske obveznosti kakor predpisano. Stroga odredba v samostanskih redih je namreč, da se kuta nikdar ne sme premeniti s civilne obleke, toda angleški državni zakoni so pa taki, da kdorkoli nosi na javnih cestah samostansko kuto, je takoj zaprt. Zakon je sicer postal samo zakon na papirju, vendar se je že pokazalo, da je nošnja samostanske obleke po ulicah navezana z velikimi neugodnostmi. Frančiškanski redovi tudi strogo prepovedujejo skupno ali posamezno lastnino ali samo poslovanje z denarjem, pri tem ko angleški državni zakoni ne poznajo nikake zaobljube uboštva in angleške železniške družbe nikakor nočejo sprejeti menice od samostanskega predstojnika namesto gotovine, kakor n. pr. sprejemajo železniške družbe v Belgiji. V rimsko-katoliških deželah, vsaj v Belgiji, imajo fratri priliko svoje evanđeljske ideje uvajati v pravo življenje. Slišal sem, da je bila belgijska provinca vzor samostanskega življenja in ker sem sanjal tudi o tem, da o. Davidu pomagam reformirati samostanstvo na Angleškem,